

УДК 351.851 (510)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-3-49>

Міншен ЧЖЕН,

orcid.org/0009-0008-1729-9279

*аспірант кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
(Харків, Україна) oll123@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В КНР У XXI СТОЛІТТІ

На основі вивчення історико-педагогічних джерел, нормативних урядових документів та статистичних даних Міністерства освіти КНР було здійснено системно-структурний аналіз процесу модернізації системи професійно-технічної освіти в Китаї у XXI столітті. Виявлено, що професійно-технічна освіта у стратегії розвитку Китаю має пріоритетне значення як двигун інноваційного економічного розвитку і як фактор підтримки соціальної стабільності в суспільстві. Встановлено, що модернізацію професійно-технічної освіти в КНР було розпочато на підставі введення в дію у 1996 році «Закону про професійну освіту», який став першим нормативно-законодавчим актом у галузі професійно-технічної освіти. Прийняття кожного наступного законодавчого акту щодо реформування та вдосконалення національної системи професійно-технічної освіти було зумовлено конкретними соціально-економічними чинниками. Доведено, що в результаті планомих дій уряду КНР щодо всебічного просування реформ та стимулювання розвитку професійно-технічної освіти було створено сучасну, мобільну та гнучку систему безперервної професійно-технічної освіти міжнародного рівня з китайською національною специфікою, яка є складовою загальної системи безперервної освіти і включає всі рівні професійної освіти. Проаналізовано динаміку найбільш вагомих показників розвитку професійно-технічної освіти, зокрема: за кількістю закладів професійно-технічної освіти різних рівнів, за кількістю здобувачів освіти, за кількістю професійно-технічних спеціальностей, за співвідношенням кількості випускників і потреб держави у фахівцях конкретних робітничих професій, а також за деякими якісними показниками. Визначено основні тенденції модернізації і розвитку системи професійно-технічної освіти Китаю у XXI столітті, а саме: спрямованість на розвиток багаторівневих, багатопрофільних і багатофункціональних початкових, середніх та вищих закладів професійно-технічної освіти; формування нормативно-правового забезпечення реформування системи професійно-технічної освіти; підвищення соціального іміджу професійно-технічної освіти та її популяризація серед населення; упровадження інновацій у навчальний процес та підвищення рівня підготовки фахівців відповідно до вимог ринку праці; створення системи фінансової підтримки учнів; розвиток соціального партнерства професійної школи з виробництвом.

Ключові слова: *Китайська Народна Республіка, професійно-технічна освіта, здобувачі освіти, модернізація, розвиток, нормативно-законодавчі акти.*

Mingsheng ZHENG,

orcid.org/0009-0008-1729-9279

*Postgraduate student at the Department of Foreign Languages and Cross-Cultural Communication
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics
(Kharkiv, Ukraine) oll123@ukr.net*

PECULIARITIES OF MODERNIZATION OF VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION IN THE PRC IN THE 21ST CENTURY

Based on the study of historical and pedagogical sources, regulatory government documents, and statistical data from the Ministry of Education of the PRC, a systemic and structural analysis of the process of modernization of the vocational and technical education system in China in the 21st century has been carried out. It has been found that vocational and technical education in China's development strategy has priority as an engine of innovative economic development and as a factor in supporting social stability in society. It has been detected that modernization of vocational and technical education in the PRC was initiated based on the enactment of the "Law on Vocational Education" in 1996, which became the first regulatory and legislative act in the field of vocational and technical education. Adoption of each subsequent legislative act on reforming and improving the national system of vocational and technical education was determined by specific socio-economic factors. It has been proven that as a result of the planned actions of the PRC's government to comprehensively promote reforms and stimulate the development of vocational and technical education, a modern, mobile and flexible system of life-long vocational and technical education of an international level with Chinese national specifics was created, which is a component of the general system of life-long education and includes all levels of vocational and technical education. We have analyzed the dynamics of the most significant indicators of vocational

and technical education development, in particular: the number of vocational and technical education institutions of various levels, the number of students, the number of vocational specialties, the ratio of the number of graduates to the state's needs for specialists in specific working professions, as well as some qualitative indicators. Main trends in the modernization and development of China's vocational and technical education system in the 21st century have been determined, namely: the focus on the development of multi-level, multi-profile and multifunctional primary, secondary and higher vocational and technical education institutions; forming regulatory and legal support for the reform of the vocational and technical education system; improving the social image of vocational and technical education and its popularization among the population; introducing innovations into the educational process and increasing the level of specialists' training in accordance with the requirements of the labor market; creating a system of financial support for students; developing a social partnership between vocational schools and production.

Key words: *The People's Republic of China, vocational and technical education, students, modernization, development, regulatory and legislative acts.*

Постановка проблеми. У ХХІ столітті Китай увійшов до у нової ери свого розвитку – ери зростання економіки та добробуту населення. Головним ресурсом країни уряд визначив людський ресурс, удосконалення якого стало пріоритетним напрямом розвитку КНР. Виходячи з того, що конкурентоспроможність будь-якої країни в сучасному світі значною мірою залежить від здатності національної системи освіти забезпечити підготовку професійної еліти, залучити до процесу безперервного навчання широкі верстви суспільства і таким чином створити умови для задоволення різних культурних і соціально-економічних потреб населення, національна ідея, що домінує протягом останніх років, – відродження великого Китаю – доповнюється новим критерієм – створенням держави з потужною освітою, і насамперед, професійно-технічною. Саме професійно-технічна освіта у стратегії розвитку Китаю набуває пріоритетного значення як двигун інноваційного економічного розвитку та як чинник підтримки соціальної стабільності в суспільстві.

Аналіз досліджень. На сьогодні в науці накопичено чималий обсяг досліджень щодо розвитку професійно-технічної освіти в Китаї. Теоретичні основи професійно-технічної освіти представлені в роботах Лю Гуйлинь, Юй Цзугуан, Ши Чанфа, Лю Чуньшин та ін. Історія становлення професійно-технічної освіти в КНР відображена в дослідженнях Ван Бинцзао, Ян Цзинмэй, Вень Юсинь. Лю Гуйлинь, Лю Чуньшин, Ши Чанфа, Юй Цзугуан. У численних працях китайських учених висвітлено характер і особливості сучасної системи професійно-технічної освіти в Китаї (Чжу Цзяу, Кун Дэкунь, Яо Цзяхуэй, Мэй Ханьчэн та ін.), а також окреслено перспективи її подальшого розвитку (Дэн Минцянь, Чжан Минъюань, Ху Сяоцин, Хуан Хой).

Мета статті – на основі аналізу історико-педагогічних джерел, законодавчих актів, постанов та інших нормативних урядових документів схарактеризувати особливості модернізації системи професійно-технічної освіти в КНР у ХХІ столітті.

Виклад основного матеріалу. Наприкінці 1990-х років китайський уряд затвердив курс розвитку народної освіти: «Обличчям до модернізації, до зовнішнього світу, до майбутнього». Започаткував же модернізацію професійно-технічної освіти в Китаї «Закон про професійну освіту», який був опублікований 15 травня 1996 року і став першим нормативно-законодавчим актом у галузі професійної освіти. Слід зазначити, що, незважаючи на те, що конотації професійної та професійно-технічної освіти відрізняються, у 1992 році в КНР було прийнято постанову, за якою професійна, професійно-технічна, а також технічна освіта мали позначатися єдиним терміном – професійна освіта. У Законі було закріплено стратегічні напрями реформи на розширення масштабів навчання у системі професійної освіти (оволодіння професійно-технічними компетентностями в процесі універсальної освіти; професійна підготовка для одержання робочого місця за певною професією; безперервне професійне навчання для вдосконалення знань у певній галузі); визначено вимоги до професійної підготовки впродовж усього часу навчання до моменту працевлаштування; визначено місце вищої професійно-технічної освіти в системі професійної та вищої освіти КНР. Таким чином керівництво країни намагалося вирішити одразу декілька завдань, а саме: знизити рівень безробіття серед випускників закладів професійної освіти; без залучення державного фінансування підвищити технічну кваліфікацію серед первинно зайнятих кадрів силами територіальних органів управління та бізнесу; узгодити попит і пропозицію на місцевих ринках праці.

Наприкінці 1998 року в країні було відкрито 17 106 середніх професійних закладів освіти всіх типів та рівнів, у яких налічувалося 11,26 мільйонів осіб (включаючи 1,73 мільйони здобувачів технікумів) або 55% усіх учнів середніх професійних шкіл вищого ступеня. У середніх професійних школах для дорослих навчалася 2,51 мільйони осіб, а кількість людей, які проходили курси технічної підготовки для дорослих, становило 86,82 мільйонів людей.

24 вересня 2002 року Державна Рада КНР ухвалила рішення щодо всебічного просування реформи та стимулювання розвитку професійної освіти. У рішенні було зазначено, що в період десятиї п'ятирічки (2001–2005 рр.) щорічно отримуватимуть професійну освіту 50 мільйонів працівників та службовців у містах та 150 мільйонів робітників у сільських районах; 3 мільйони працівників та службовців проходитимуть перепідготовку з метою нового працевлаштування.

Однак, незважаючи на зусилля, що докладалися державою, професійно-технічна освіта не стала більш популярною серед населення. Зокрема, з кожним наступним роком знижувалася частка учнів професійного сектору старшої школи, досягнувши у 1996 р. 56,7% (Benjamin Kang Lim, 2011).

Таке коливання чисельності учнів було зумовлено низкою причин. Заклади середньої професійної освіти були націлені на підготовку середньотехнічного персоналу першою чергою для потреб великих заводів, тоді як промисловий сектор Китаю на 99% складався з підприємств середнього, малого і надмалого типу, де професійні та загальнонаукові знання були мало затребувані. Як свідчать статистичні дані, рівень освіти 60% працівників середніх та малих підприємств у 2005 році не перевищував рівня середніх загальноосвітніх шкіл початкового ступеня. Крім труднощів із працевлаштуванням, іншою причиною низької популярності професійно-технічної освіти стала відсутність чи мінімізація у їхніх програмах загальноосвітніх дисциплін. Через це випускники середніх професійно-технічних училищ були позбавлені можливості вступати до закладів вищої освіти на академічні програми бакалаврату. В результаті в китайському суспільстві утвердився стереотип: «гарні учні» вступають до середньої загальноосвітньої школи другого ступеня, а «погані учні» йдуть до професійних шкіл. Як визнають китайські дослідники, «середня професійна освіта, яка спочатку замислювалася як механізм надання вибору, перетворилася, за своєю суттю, на механізм відбраковування школярів» (Xing Hui, 2005).

Незважаючи на досягнуті певні успіхи, питома вага осіб з вищою освітою у робочій силі КНР все ще залишалася незначною. У 2005 році налічувалося всього близько 70 мільйонів осіб, які здобули вищу освіту в обсязі ЗВО та вищих професійних коледжів (Chen Xiefen, 2005). Більшість з цих людей була зосереджена у містах. Співвідношення між працівниками з вищою освітою, які проживають у мегаполісах, невеликих містах та селах, становило 20:9:1 (Social education, 2004).

Крім того, якість та кількість підготовлених кадрів не відповідали повною мірою потребам національного ринку праці. На ринку праці гостро продовжував відчуватися дисбаланс між попитом та пропозицією фахівців різних кваліфікацій. Китайські ЗВО, як і раніше, готували, здебільшого, інженерів для традиційних галузей промисловості, які в нових економічних умовах не були затребувані на ринку праці.

Щоб змінити таку несприятливу тенденцію, китайський уряд вирішив встановити рівну квоту прийому до професійної та старшої середньої загальноосвітньої школи. Постанова Державної Ради КНР «Про всебічний розвиток системи професійно-технічної освіти» (2005 р.), відома як «директива досягти співвідношення 1:1» була названа китайськими вченими «штучною спробою реабілітації неконкурентної професійної освіти та забезпечення набору учнів до професійно-технічних училищ за рахунок учнів, які вибрали середню школу другого ступеня» (Song Yingquan et al., 2011).

7 листопада 2006 року у Пекіні відкрилася Всекитайська нарада з питань професійної освіти. На нараді було зазначено, що необхідно вдосконалювати національну систему освіти, раціонально розміщувати освітні ресурси. В рамках наради було визначено також основні напрями модернізації системи професійно-технічної освіти в Китаї, зокрема: розвиток багаторівневих, багатoproфільних та багатофункціональних середніх спеціальних навчальних закладів; раціональне розміщення освітніх ресурсів у регіонах; підвищення соціального іміджу системи професійно-технічної освіти; здійснення заходів щодо підтримки дітей з малозабезпечених сімей, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, розвиток соціального партнерства професійно-технічної школи з виробництвом.

У цьому ж році було ухвалено Тимчасове (на 2006–2007 рр.) положення про виплату державних стипендій у системі середньої професійно-технічної освіти, а у 2009 році було прийнято Рекомендації щодо звільнення від плати за навчання учнів середніх професійних шкіл із сільських малозабезпечених сімей та учнів, які навчаються за спеціальностями, пов'язаними із сільським господарством.

Слід зазначити, що на той час система середньої професійно-технічної освіти була орієнтована на підготовку ремісників, які отримують навички автоматичного виконання певного набору професійних дій. Але новому технологічному устрою були потрібні працівники іншого типу, здатні розбиратися та керувати складними технологічними процесами. Нові економічні та соціальні запити

зумовили необхідність в інших установках і навчальних завданнях, які знайшли відображення у стратегії розвитку освіти на 2010–2020 роки. Зокрема, пріоритетними напрямками реформи середньої професійно-технічної освіти було визначено такі: підвищення якості навчання у професійно-технічних училищах, встановлення тісної взаємодії між закладами освіти та підприємствами, посилення перепідготовки кадрів без відриву від виробництва, було зроблено акцент на забезпеченні кадрами сфери послуг. Для сільської освіти, як і раніше, було актуальним завдання підвищити загальноосвітній рівень селян, навчити їх розбиратися в техніці, навчати нових форм організації та керування господарством, налагодити професійну підготовку, необхідну для переміщення надлишків робочої сили з села до міста.

У зазначеному законодавчому документі вказувалося, що держава має намір і надалі всіляко підтримувати паритет у чисельності учнів професійного сектору середньої школи. Для того, щоб залучити більше молоді до середньої професійно-технічної освіти, передбачалося поступово звільняти учнів системи професійно-технічної освіти від оплати за навчання та збільшувати обсяги матеріальної допомоги учням з незаможних родин. У Стратегії 2010–2020 також були заплановані заходи щодо вирівнювання якості навчання, в тому числі надання матеріально-фінансової та кадрової допомоги для розвитку старшої середньої школи у недостатньо розвинених районах Центрального та Західного регіонів країни, оновлення програм та форм навчання. Для зближення двох секторів старшої та середньої школи у професійних школах планувалося збільшити обсяг вибіркового загальноосвітніх дисциплін, а у загальноосвітніх школах, за наявності відповідних матеріально-кадрових умов, запровадити професійну підготовку з урахуванням запитів місцевого ринку праці. Таким чином поступово мала бути реалізована модель дуальної підготовки.

У 2011 році урядом було розроблено Програму розвитку сучасної системи професійної освіти на 2012–2020 роки, спрямовану на те, щоб створити у 2020 році сучасну систему цієї категорії освіти міжнародного рівня з китайською специфікою.

Варто акцентувати увагу на тому, що вже у 2019 році набір до професійних закладів освіти на здобуття вищої спеціальної освіти становив 4,836 мільйонів осіб, а у 2020 – 5,243 мільйонів, що в цілому перевищувало набір на бакалаврські програми навчання. Перевагами професійної освіти стала її доступність, відносна дешевизна, а також менша кількість труднощів із працевлаштуванням.

Щоб змінити усталені уявлення та підвищити привабливість професійно-технічної освіти, китайський уряд застосував цілу низку заходів. У 2019 році Міністерство освіти спільно з Міністерством фінансів оприлюднило «План зі створення висококласних вищих професійних училищ та відкриття спеціальностей із китайською специфікою», в якому ставилося завдання відкрити близько 50 висококласних вищих професійних училищ та приблизно 150 кластерів із висококласними спеціальностями. У тому ж 2019 році у Доповіді про роботу уряду вказувалося, що треба прискорити кроки щодо розвитку сучасної професійної освіти та на 1 мільйон осіб збільшити набір здобувачів до вищих професійних училищ. Пізніше урядом було оголошено про додаткове збільшення набору учнів до цих закладів у 2020–2021 роках на 2 мільйони осіб, а також зарахування на курси з навчання професійно-технічних навичок понад 35 мільйонів осіб.

В оприлюдненому плані соціально-економічного розвитку Китаю на 14-ту п'ятирічку (2021–2025 рр.) та перспективних цілях на 2035 рік наголошувалося, що кваліфіковані технічні фахівці вносяться до списку важливих груп населення, які мають збільшити свої прибутки. Також у документі висувалася вимога покращити роботу щодо присудження розрядів професійно-технічним працівникам, підвищити рівень зарплат та соціальний статус кваліфікованих фахівців.

7 червня 2021 року на засіданні Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників було подано на розгляд проект поправок до «Закону КНР про професійну освіту».

У проекті наголошувалося, що професійна освіта має такий самий статус, як і загальна освіта і є одним із напрямів роботи у сфері освіти. Нагадаємо, що чинний «Закон КНР про професійну освіту» набув чинності у 1996 р., і теперішні поправки стали першими за останні 25 років, що привернуло увагу різних верств китайського суспільства.

Зауважимо, що на початок 2021 року в Китаї вже була створена найбільша у світі система професійної освіти, зокрема: діяли 11,3 тисяч професійно-технічних коледжів, у яких 30,88 мільйонів здобувачів проходили навчання більш ніж на 1300 спеціальностях у рамках понад 100 тисяч факультетів та інститутів. Навчальні заклади професійно-технічної освіти країни підготували понад 200 працівників для різних галузей національної економіки. Зокрема, в галузі обробної промисловості, нових стратегічних галузей промисловості та сучасної сфери послуг, понад 70% нових співробітників здобули професійно-технічну освіту.

В умовах сьогодення в Китаї має місце активна інтеграція промисловості та освіти, а також співпраця між ЗВО та підприємствами. Професійно-технічна освіта нерозривно пов'язана з потребами промисловості та підприємств. У країні створено понад 3000 підприємств, де виробничий процес інтегровано з освітою. Професійні училища, коледжі та підприємства спільно створили 24,9 тисяч баз для проходження здобувачами практики та стажування. У професійно-технічній освіті підприємства також відіграють важливу роль. Згідно з новим виданням «Закону про професійну освіту Китаю», держава заохочує розвиток професійно-технічної освіти, і першою чергою, за рахунок організації навчання підприємствами та їх участі у розробці навчальних посібників для професійно-технічної освіти. Підприємства можуть створювати штатні посади професійно-технічної освіти, а також посади, які можуть займатися за сумісництвом. Інформація про участь і внесок підприємства у розвиток професійно-технічної освіти включається до звіту про соціальну відповідальність підприємств.

Крім того, підприємствам, які беруть активну участь у професійно-технічній освіті, можуть бути присуджені нагороди, а також надані податкові пільги тощо.

Разом з цим, незважаючи на наявні успіхи, в країні залишається ще багато невирішених проблем. За попередніми розрахунками компетентних відомств, до 2025 року у десяти важливих сферах обробної промисловості нестача робітників мала скласти приблизно 30 мільйонів осіб, а у сфері обслуговування ще більше. Міністерство трудових ресурсів та соціального забезпечення КНР оприлюднило рейтинг 100 професій, де спостерігався серйозний дефіцит працівників. На 1,665 мільйонів вакансій заявки на працевлаштування надійшли лише від 609 тисяч осіб, тобто незаповненими залишився 1 мільйон робочих місць.

Виходячи з цього, Міністерство освіти КНР опублікувало нову версію «Короткого опису спеціальностей професійно-технічної освіти», що охопила 1349 спеціальностей, адже за останні 10 років 108 спеціальностей було виведено із системи освіти, а 1007 спеціальностей модернізовано та доповнено значною кількістю напрямів підготовки робітників у галузі нових стратегічних секторів, пов'язаних із сучасними послугами, цифровою трансформацією та відродженням сільських районів.

Одним зі слабких місць системи професійно-технічної освіти було те, що найчастіше навчання зупинялося лише на рівні спеціальної середньої

освіти («чжуаньке»). Щоб усунути цей недолік, у 2021 році Міністерство освіти КНР оприлюднило «Перелік спеціальностей професійної освіти (2021)», в якому йшлося про запровадження 247 спеціальностей бакалаврату, за якими можна було навчатися у вищих професійних закладах освіти. Також було опубліковано «Пробні методи управління запровадженням бакалаврських спеціальностей у системі професійної освіти». У документі було визначено стандарти запровадження бакалаврських спеціальностей.

«Ми плануємо до 2025 року, впровадити систему єдиних іспитів для вступу до вищих закладів освіти професійно-технічного профілю, що дозволить налагодити зв'язки між середньою та вищою професійною освітою, представленою бакалавратом та курсами «чжуаньке». Завдяки єдиному іспиту учень будь-якого професійно-технічного закладу освіти може вступити на будь-яку спеціальність будь-якого вищого навчального закладу професійної освіти, – зазначає Голова Департаменту професійно-технічної підготовки та освіти для дорослих Міністерства освіти КНР Чень Цзицзі. – Цей захід дозволить прибрати «скляну стелю», яка не дозволяла учням з професійно-технічних училищ здобувати вищу освіту, і таким чином покаже рішучість Китаю в аспекті підвищення статусу професійно-технічної освіти і сприяння її розвитку» (Ju Xingyi, 2024).

Слушно зазначити, що у проєкті поправок до Закону КНР про професійну освіту також з'явилися статті про підвищення соціального статусу технічних та кваліфікованих фахівців. Наприклад, наголошується на необхідності популяризувати ідею «поваги до праці, цінності навичок і творчості». Також у законопроєкті передбачається запровадження системи заохочення фахівців професійно-технічної галузі.

У 2023 році у вищих професійно-технічних закладах освіти КНР відкрилися 1266 нових навчальних підрозділів, які пропонують спеціалізації, пов'язані зі стратегічними новітніми секторами економіки, включаючи інформаційні технології нового покоління, виробництво високотехнологічного обладнання, нові матеріали та біотехнології, при цьому їх кількість збільшилася на 8,24% порівняно з попереднім роком, а випускниками цих програм стали 1,05 мільйонів осіб.

За даними Міністерства освіти, у Китаї була побудована найбільша у світі система професійної освіти. Станом на 2023 рік у ній налічувалося понад 11 тисяч професійно-технічних закладів освіти, в яких навчалася близько 35 мільйонів здобувачів.

У 2024 році відбулася Всесвітня конференція з питань розвитку професійно-технічної освіти на тему «Інновації дають сили для майбутнього, навички відкривають нове життя», яка проходила в місті центрального підпорядкування Тяньцзінь на півночі Китаю. У конференції, спільно організованої Міністерством освіти КНР, Національною комісією Китаю щодо справ ЮНЕСКО та народним урядом Тяньцзіня, взяли участь представники понад 100 країн та регіонів світу. В процесі обміну досвідом більш ніж 1200 фахівців мали побудувати глобальну стратегію виховання висококваліфікованих талантів через інтеграцію навчання та практики в реальних секторах промисловості.

Результатом роботи конференції стало заснування Світового альянсу з розвитку технічної та професійної освіти.

У документі «Звіт про розвиток професійно-технічної освіти в Китаї», опублікованому під час роботи конференції, було зазначено, що в КНР було активізовано процес підготовки фахівців з навичками, пов'язаними з продуктивними силами нової якості, а саме: понад 70% нових працівників першої лінії галузей сучасної промисловості, стратегічних новітніх секторів і сучасних послуг тепер є випускниками професійно-технічних училищ.

Міністерство освіти представило 40 нових професійних спеціальностей, більше половини з яких пов'язані з передовими виробничими та цифровими технологіями. У звіті йдеться про те, що означені курси охоплюють високотехнологічні галузі, такі як штучний інтелект, нові матеріали та біомедицина, а також різні додатки – від точного аерокосмічного обладнання до електричних літаків та безпеки даних. Деякі курси також будуть присвячені виробництву електроенергії, а також новим програмам з ядерної інженерії та технологій.

Сьогодні Китай проводить високотехнологічну модернізацію професійно-технічного навчання з метою підвищення кваліфікації робочої сили, оскільки в країні відбувається переорієнтація на складне виробництво. Таким чином держава прагне набути більшої самостійності в плані високотехнологічного суперництва з США (Meredith Chen, 2024).

Уряд КНР активно заохочує інтеграцію професійної освіти та промислових підприємств. Декілька тисяч китайських підприємств поєднують освітній та виробничий процеси. Доцільно відзначити також зсув у бік доступності та масовості професійно-технічної освіти, що, безперечно, є значним досягненням китайського уряду. Так, влада країни готує реформу національної системи загальних випускних іспитів «Гаокао» для

того, щоб мотивувати молодь обирати технічні спеціальності і таким чином вирішити проблему нестачі технічних фахівців, розповів директор Центру китайської науки та освіти при факультеті освітніх наук Гонконзького університету Дж. А. Постильйоне у статті «Китай: реформа Гаокао» (Postiglione, 2014).

Відомо, що після реформи буде два варіанти іспиту: один – для молодих людей, схильних до технічних наук, інший – для тих, кому ближчі традиційні академічні (гуманітарні) напрями.

Технічний варіант «Гаокао» орієнтований на тих, хто має намір стати інженером, старшим механіком або висококваліфікованим робітником. Склавши цей варіант іспиту, абітурієнту можна буде вступити до одного з 600 коледжів або університетів технічного профілю. Їх перелік буде визначатися міністерством освіти, і вони становитимуть половину всіх державних ЗВО країни. Цим закладам запропонують реструктурувати навчальні плани і трансформувати їх з академічних у прикладні та професійні.

Майбутнє перетворення 600 державних ЗВО місцевого значення у технічні та професійні ЗВО істотно змінить диференціацію та стратифікацію всієї структури вищої освіти країни. Результатом реформи має стати поява нових робочих місць і підвищення якості промислового виробництва.

В уряді сподіваються, що реформа «Гаокао» допоможе просуванню Національного плану з розвитку кадрового потенціалу та Національного плану з реалізації середньо- та довгострокових освітніх реформ.

Висновки. Як бачимо, завдяки планомірним діям уряду в КНР було створено сучасну, мобільну та гнучку систему безперервної професійно-технічної освіти міжнародного рівня з китайською національною специфікою, яка є складовою загальної системи безперервної освіти і включає всі рівні професійної освіти. Основні тенденції модернізації системи професійно-технічної освіти спрямовані на розвиток багаторівневих, багато-профільних і багатофункціональних початкових, середніх та вищих закладів професійно-технічної освіти; формування нормативно-правового забезпечення реформування системи професійно-технічної освіти; підвищення соціального іміджу професійно-технічної освіти; впровадження інновацій у навчальний процес та підвищення рівня підготовки фахівців відповідно до вимог ринку праці; посилення перепідготовки кадрів без відриву від виробництва; створення системи фінансової підтримки здобувачів; розвиток соціального партнерства професійної школи з виробництвом.

Професійно-технічна освіта Китаю, зберігши найкращі національні традиції, була успішно модернізована у XXI столітті. Прийняття кожного законодавчого акту щодо реформування та вдосконалення системи професійно-технічної освіти було зумовлено

конкретними соціально-економічними чинниками, які існували на той час в країні. Перспективна мета КНР – до 2035 року стати світовим лідером у професійно-технічній освіті, і можна з упевненістю сказати, що держава активно рухається в цьому напрямі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Benjamin Kang Lim. The Ministry of Education's stated figure for the enrollment of students in vocational schools – 8 million 200 thousand – does not correspond to reality. *The China Youth Daily*. May 30, 2011.
2. Xing Hui. Stratification of education: Difficulties of choice and selection. *China Daily*. November 17, 2005.
3. Chen Xiefen. *China Statistical Yearbook*. Beijing, 2005.
4. Social education in transforming period. *Social Education Research*. Liaoning, 2004.
5. Song Yingquan, Luo Pushan, Wei Jianguo. Factors affecting rural schoolchildren's choice of vocational education: Summary of survey findings from 41 poor counties in four Western provinces. *Research Digest of the Research Institute of Educational Finance at Peking University*. 2011. Vol. 54. No. 5.
6. Ju Xingyi. Vocational and technical education: A collection of materials on modern educational history in China. Shanghai: Shanghai Education Publishing House, 2024. 1105 p.
7. Meredith Chen. China gives vocational training high-tech overhaul upskill. *South China Morning Post*. December 13, 2024.
8. Postiglione G. A. China: Reforming the Gaokao. *International Higher Education*. 2014. Iss. 76. P. 17–18.

REFERENCES

1. Benjamin Kang Lim. (2011). The Ministry of Education's stated figure for the enrollment of students in vocational schools – 8 million 200 thousand – does not correspond to reality. *The China Youth Daily*.
2. Xing Hui. (2005). Stratification of education: Difficulties of choice and selection. *China Daily*.
3. Chen Xiefen. (2005). *China Statistical Yearbook*. Beijing.
4. Social education in transforming period. (2004). *Social Education Research*. Liaoning.
5. Song Yingquan, Luo Pushan, Wei Jianguo. (2011). Factors affecting rural schoolchildren's choice of vocational education: Summary of survey findings from 41 poor counties in four Western provinces. *Research Digest of the Research Institute of Educational Finance at Peking University*, 54, 5.
6. Ju Xingyi. (2024). *Vocational and technical education: A collection of materials on modern educational history in China*. Shanghai Education Publishing House.
7. Meredith Chen. (2024). China gives vocational training high-tech overhaul upskill. *South China Morning Post*.
8. Postiglione G. A. (2014). China: Reforming the Gaokao. *International Higher Education*, 76, 17–18.